

UVODNA RIJEČ

GRAČANIČKI GLASNIK
časopis za kulturnu historiju

Broj 56
Godina XXVIII
Novembar, 2023.
[str. 5-8]

© Monos 2023

UVODNA RIJEČ

Riječ urednika (uz 56. broj „Gračaničkog glasnika“)

Sa ovim brojem Časopis za kulturnu historiju „Gračanički glasnik“ ulazi u 29. godinu neprekidnog i kontinuiranog izlaženja, što je danas prava rijetkost na ovim prostorima. Za svo to vrijeme nije bilo osjetnijeg odstupanja od prvobitno utvrđene programske koncepcije Časopisa. U redovnim rubrikama obrađuju se i ispisuju historiografske, književne i kulturološke teme i tako prezentira kulturna historija Gračanice i Bosne i Hercegovine. Časopis izlazi u 300 do 500 primjeraka, u prosjeku na 150 do 200 stranica u printanom i elektronskom izdanju. Kompletne arhive dostupne su na internet adresi: <http://www.gracanickiglasnik.ba>. Printani primjerci redovno se dostavljaju najvažnijim bibliotekama i institucijama kulture i obrazovanja u Bosni i Hercegovini. Časopis je indeksiran u međunarodnoj bibliografskoj bazi CEEOL i referentan je na visokoškolskim ustanovama u Bosni i Hercegovini. Malo je časopisa u Bosni i Hercegovini koji izlaze u tako dugom kontinuitetu i malo gradova u Bosni i Hercegovini koji imaju takav mega-zapis o svojoj prošlosti i sadašnjosti.

U okviru teme ovog broja, u rubrici „Povodom“, objavljeni su rezultati istraživanja ratnih zločina, počinjenih na prostoru općine/grada Gračanica u periodu 1992. – 1995. godina. Istraživanje je inicirao i organizovao glavni i odgovorni urednik ovog časopisa, sa skromnim snagama Redakcije. Neposredan povod bilo je evidentno usporavanje i opstrukcija progona ratnih zločina pred domaćim sudovima kao i saznanje da nikad ni jedan slučaj ratnog zločina na području Gračanice nije ni pokrenut, akamoli presuđen. Po tome ispada da ratnog zločina u Gračanici nije ni bilo... A bilo ih je itekako, samo što su počeli polahko padati u zaborav.

Gračanica je u ovom istraživanju promatrana samo kao primjer (u historiografiji: slučaj), jer ima još puno gradova u Bosni i Hercegovini koji su mnogo veći stradalnici od Gračanice, a ratni zločini, počinjeni u njima nikad nisu procesuirani. Nedostiznost istine i pravde pogubno je za naše i onako bolesno i podijeljeno društvo. Na to je upozorio prof.

dr. Omer Hamzić u svom eseiziranom prilogu (pomalo i ličnoj ispovijesti) pod naslovom „Krivični progon ratnih zločina u Bosni i Hercegovini (1992. – 1995.) – lični pogled iz perspektive Gračanice“. Frustriran podacima o lošim rezultatima u procesuiranju ratnih zločina, autor je iz pozicije žrtve podvrgao oštroj kritici sva domaća tužilaštva, uključujući i Tužilaštvo Tuzlanskog kantona i ukazao na uzroke i posljedice takvog stanja. To je u neku ruku i uvodnik za centralni dio teme ovog broja Časopisa u kojem su prezentirani rezultati istraživanja civilnih žrtava rata i počinjenih ratnih zločina na području Gračanice u periodu od 1992. do 1995. godine. **Članak je objavljen pod naslovom** „Prilog istraživanju ratnih zločina na području Gračanice u periodu od 1992. do 1995. godine (ubijeni i ranjeni civili)“, koji potpisuje Edin Šaković kao član Redakcije i spomenutog istraživačkog tima. Opominje podatak iz članka da je na području Gračanice tokom rata ubijeno preko 150 i ranjeno preko 350 civila. Kao zaključak rubrike „Povodom“ i teme broja objavljen je cjelovit govor prof. dr. Omera Hamzića pred Centralnim spomen-obilježjem poginulim borcima i civilnim žrtvama oslobođilačkog rata 1992. – 1995., u povodu Dana odbrane, 25. 5. 2023. godine, kojim je, zapravo i pokrenuo ovo istraživanje..

U temu broja na neki način uklapa se i prilog književnika i publiciste Jusufa Trbića iz Bijeljine, objavljen u rubrici „Teme“ pod naslovom „Zarobljena pravda“, u kojem autor kao svjedok srpskih zločina u Bijeljini iznosi stravične podatke o stradanju Bošnjaka od prvog Arkanovog upada, u martu 1992., pa do završetka rata. Što se tiče krivičnog progona ratnih zločina, autor kritikuje nerad tužilaštava općenito i ukazuje na nakaradnu pravdu u Okružnom tužilaštvu u Bijeljini–gradu, u kojem su počinjeni brutalni zločini već na početku agresije na BiH.

Pored priloga u „temi broja“, u redovnim rubrikama objavljeno je još nekoliko zanimljivih sadržaja. U rubrici „Prošlost“ Ago Mujkanović, saradnik Časopisa iz Tešnja opisuje „Voćni Zemaljski rasadnik u Donjim Hrgovima kod Gradačca za vrijeme austrougarske uprave“, a Omer Hamzić u istoj rubrici članak pod naslovom „Neka obilježja bankarstva u Bosni i Hercegovini između dva svjetska rata na primjeru poslovanja Muslimanske privredne banke i Srpske štedionice u Gračanici“. Istražene činjenice koje su prezentirane u oba priloga dio su privredne historije Gračanice i njene okoline. U rubrici „Prošlost“ posebno mjesto zauzima prilog autora Nihada Halilbegovića pod naslovom „Nametnuti Vojni zakon SFRJ i otpor njegovom sprovođenju u Bosni i Hercegovini (1991. godine)“ u kojem su dokumentovani najvažniji detalji otpora primjeni tog zakona kao i bojkot mobilizaciji regruta iz Bosne i Hercegovine za tzv. hrvatsko ratište. U ovom radu autor se pojavljuje i kao istraživač i kao sudionik tih burnih događaja. Uz ovaj rad priloženo je i mnoštvo manje poznatih dokumenata, na kojima autor temelji i svoju priču i svoje stavove.

U rubrici „Građa“ na više stranica prenesen je neobjavljeni rukopis rahm. Omera Delića, dugogodišnjeg glavnog urednika Radio Gračanice o odbrani Malešića u ratu 1992.- 1995. U istu rubriku uvrštena je i „Privredna slika Gračanice u 2022. godini“, koja se priprema na osnovu službenih materijala Gradskog vijeća Gračanica.

U rubrici „Zavičaj“ ispod podnaslova „Likovi zavičaja“ ovoga puta Omer Hamzić objavljuje portret rahm. Omera Delića, novinara i urednika Radio Gračanice. U istoj rubrici autorski dvojac Merima Hajdarbegović i Ago Mujkanović, prvi puta predstavljaju stručnoj i široj javnosti novootkriveni neolitski lokalitet na brdu Stražba (između sela Sladne na srebreničkom i Doborovaca na gračaničkom području).

Pažnju zavređuju još dva tematski vezana priloga u kojima se na dva različita načina podsjeća na tradicionalne i zaboravljene dječje igre na širem području Gračanice. Upravo pod naslovom „Zaboravljene dječje igre“ nastavnica iz Druge osnovne škole u Gračanici Alma Gazibegović, predstavlja istoimenu projektnu radionicu i to sa vaspitno-pedagoškog aspekta, dok inženjer Izet Spahić, inače ljubitelj starina iz Gračanice, u svom prilogu opisuje materijale i način izrade igrački koje su se koristile u tradicionalnim dječjim i čobanskim igrama gračaničkog kraja (etnološki aspekt).

U književnoj rubrici „Riječ“ ovoga puta predstavljen je poznati bosanskohercegovački književnik iz Tešnja Amir Brka. Iz njegovog bogatog stvaralačkog opusa objavljeno je nekoliko soneta iz knjige „Nebeski nomad“ (2019), za koju je književnik Almir Zalihić napisao da je „poput nevidljivog nervnog sistema, astralno tijelo koje uključuje prošlost i seže daleko unaprijed, provida duhovne procese koji su bezvremeni.“

U rubrici „Riječ“ objavljeno je i nekoliko prikaza zanimljivih knjiga koje su izašle u ovoj godini: Navodimo naslove: Roy Gutman, *Svjedok genocida*; Marko Matolić, *Orašje i okolica u Drugom svjet-*

skom ratu (1941 – 1945); Damir Hamdović, Adnan Šehić *Bukovičke Čivčije – monografija*; Amir Brka, *Kikina tešanjaska Talija – sjećanje na Rifata Kantića* Valerijan Žujo, *Doktor Karel Bayer*; Muamer Džananić, Jasmin Medić, Hikmet Karčić, *Nastanak Republike Srpske od regionalizacije do strateških ciljeva 1991 – 1992*; Lejla Kadić, *Idemo u školu*.

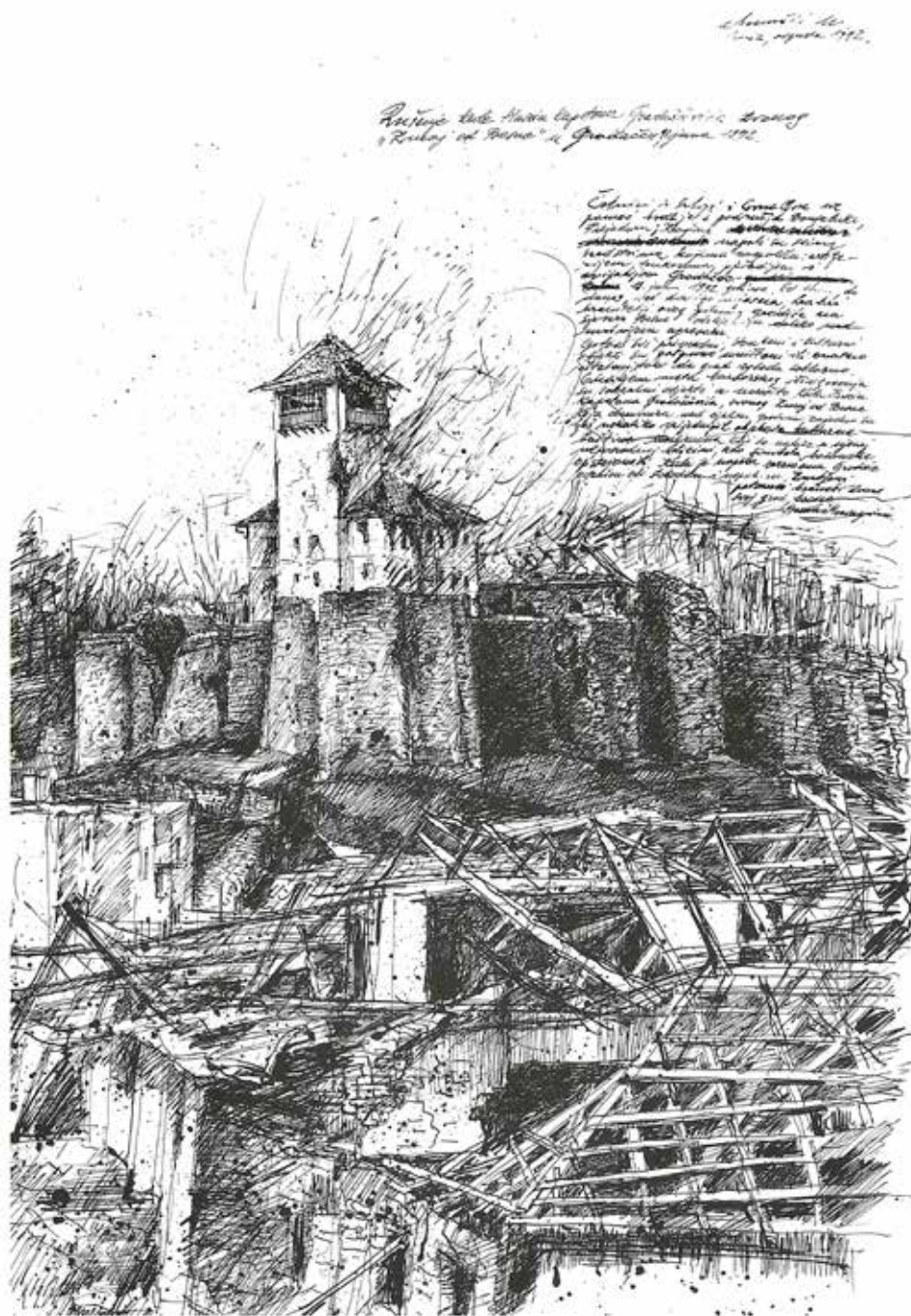
Kao i u svakom broju, i u ovom je na kraju stalna hronika Gračanice pod naslovom „Listovi gračaničkog kalendara“ u kojoj se prate i ispisuju najvažniji događaji u Gračanici između dva broja.

Likovnu opremu ovog broja **Časopisa** čine reprodukcije grafika iz mape „Genocid nad Bošnjacima 1992. – 1995. godine“ akademskog slikara Mevludina Ekmečića (1929-2021). Zahvalnost dugujemo Fondaciji „Legat kuća Ekmečić“ Brčko Distrikt BiH, koja nam je odobrila objavljivanje tih grafika i tako pomogla da se ovaj Časopisa likovno uredi na najbolji način, adekvatno temi broja.

...

PS: ovaj broj „Gračaničkog glasnika“ posvećujem svom rahm. sinu Edinu i svim nevino ubijenim dječacima i djevojčicama, žrtvama rata širom svijeta.

Prof. dr. Omer Hamzić, gl. urednik

15 Kula Zmaja od Bosne, Gradačac, 18. juna, 1992. (M. Ekmečić, "Genocid nad Bošnjacima 1992-1995...", Galerija portreta Tuzla, Bosanska riječ, Wupertal, 1996., 135)